

Đề bài

Kết thúc bài thơ

**Đề đên Sầm
Nghị Đống**

Hồ Xuân Hương viết:

Ví đây đôi phận làm trai được
Sự nghiệp anh hùng há bấy nhiêu?
Hãy bình luận nội dung hai
câu thơ trên.

Bài làm

Hồ Xuân Hương là nhà thơ nữ nổi tiếng trong xã hội phong kiến, đã từng được mệnh danh là *Bà chúa thơ Nôm*. Thơ Hồ Xuân Hương là tiếng nói của người phụ nữ trong chế độ cũ lên tiếng đòi quyền bình đẳng, phản kháng sự coi khinh người phụ nữ. Tiếng nói ấy đã vang lên trong bài thơ *Đề đền Sầm Nghi Đống* của bà:

Vi đây đôi phận làm trai được

Sự nghiệp anh hùng há bấy nhiêu?

Đây là hai câu thơ cuối của bài thơ, nó thể hiện sự mỉa mai, khinh bỉ của tác giả đối với những trang nam nhi vô dụng nói chung và đối với tướng giặc hèn hạ Sầm Nghi Đống nói riêng. Đồng thời, hai câu thơ cũng là tiếng nói tự tin của người phụ nữ: nếu họ được đôi phận làm trai thì họ sẽ chẳng chịu thua một đấng nam nhi nào, thì sự nghiệp anh hùng chẳng phải là như vậy. Đọc hai câu thơ, chúng ta đều đồng tình với thái độ, tiếng nói của Hồ Xuân Hương. Sống trong xã hội có nam, có nữ, người phụ nữ khát khao được sống bình đẳng, được có quyền ngang hàng với đàn ông để mang tài trí của mình ra giúp nước. Họ tin rằng mình cũng có thể lập nên sự nghiệp vẻ vang. Người phụ nữ lên tiếng chống đối lại chế độ *trọng nam khinh nữ*. Tiếng nói ấy rất đúng – đó là tiếng nói chung của những người phụ nữ muốn đập bỏ tư tưởng nam quyền coi khinh phụ nữ để vươn lên cuộc sống công bằng bình đẳng. Trong xã hội phong kiến, người phụ nữ là người chịu nhiều đau khổ, thiệt thòi nhất: họ bị khinh rẻ, bị chà đạp và không có quyền tham gia vào các công việc xã hội. Nhiều người phụ nữ tài ba, giỏi giang, hiểu rộng, biết nhiều hơn bao nhiêu người đàn ông khác nhưng vẫn bị khinh rẻ vì họ là đàn bà. Xã hội cũ coi trọng một tên nhà nông dốt nát hơn một người đàn bà giỏi. Tài năng của người phụ nữ không được xã hội thừa nhận, họ không có quyền tham gia vào việc nước. Hồ Xuân Hương và bao nhiêu người phụ nữ tài trí hơn người cũng phải chịu cảnh *bảy nổi ba chìm* lênh đênh trong một xã hội thối nát. Do đó, người phụ nữ mong ước trở thành con trai để có thể lập nên sự nghiệp anh hùng. Họ muốn quấy đạp, muốn thoát ra khỏi sự tù túng của xã hội, thoát ra khỏi tư tưởng phong kiến đã vùi dập họ. Nhưng chế độ xưa có nhiều bất công, người phụ nữ không làm được những điều mình muốn. Tuy vậy, họ vẫn tự tin, vẫn khao khát được quyền bình đẳng. Cách nhìn của tác giả về người phụ nữ rõ ràng là mới mẻ: người phụ nữ không chỉ thụ chung đảm đang mà còn là người anh hùng. Rõ ràng Hồ Xuân Hương có cái nhìn tiến bộ đối với người phụ nữ trong chế độ cũ, bà lên tiếng khẳng định phẩm hạnh và tài năng của những người cùng giới.

Hai câu thơ đó là tiếng nói tự tin của người phụ nữ, là sự khinh bỉ của họ đối với hạng người mang hình dáng nam nhi nhưng không xứng đáng mặt nam nhi. Trong bài thơ, tác giả muốn đôi phận thành trai để tạo lập sự nghiệp anh hùng. Đó là một tư tưởng mới trong xã hội phong kiến. Nhưng chẳng cần *đôi làm trai*, người phụ nữ vẫn làm nên sự nghiệp nếu như họ có

ý chí quấy ra khỏi sự ràng buộc vô lý của xã hội. Trong lịch sử đã có nhiều tấm gương phụ nữ anh hùng nào Bà Trưng, vì nợ nước, thù nhà đã nổi dậy lãnh đạo nghĩa quân đánh thắng quân xâm lược. Rồi bao người phụ nữ khác như Triệu Thị Trinh, như vợ Đề Thám, vợ Cai Vàng đã lập nên sự nghiệp anh hùng đâu cần phải đổi phận làm trai. Rõ ràng Hồ Xuân Hương mới chỉ mơ ước (ví đây) chứ chưa khẳng định hiện thực, chưa dám quấy đạp, phá tan luật lệ cổ hủ của xã hội phong kiến để giành lấy quyền bình đẳng, cùng sánh vai nam nhi làm nên sự nghiệp anh hùng. Mặt khác, sự nghiệp anh hùng đâu chỉ là việc đánh giặc, việc quân sự mà còn thể hiện ở những cái bình dị nhất trong đời thường. Chính Hồ Xuân Hương đã làm nên sự nghiệp – sự nghiệp văn chương để đến ngày nay chúng ta không khỏi không khâm phục. Bằng ngòi bút của mình, Xuân Hương đã đả kích tầng lớp quan lại thối nát, sa đọa, mỉa mai những kẻ vô dụng bất tài và biết khảm phá ra vẻ đẹp của những lớp người bị khinh rẻ. Rõ ràng, Hồ Xuân Hương là một trong số những phụ nữ trong xã hội xưa đã lập nên sự nghiệp anh hùng trong lĩnh vực văn chương. Tuy nhiên những người phụ nữ trong thơ của bà vẫn chưa vượt được sự bế tắc, vẫn chỉ mơ ước thôi chứ chưa có hành động phải kháng, một phần có lẽ do những hạn chế của tư tưởng phong kiến không phải là không có trong nữ thi sĩ nổi danh này. Người phụ nữ thời nay đã khác nhiều so với người phụ nữ thời xưa, xã hội đã mang đến cho họ sự bình đẳng, công bằng, họ có thể trực tiếp tham gia vào các công tác xã hội. Xã hội chúng ta đã thực sự cởi bỏ những ràng buộc xưa cho người phụ nữ, tạo điều kiện cho họ phát triển tài năng.

Bà chúa thơ Nôm Hồ Xuân Hương là người phụ nữ đã góp phần tích cực vào tiếng nói phản kháng xã hội xưa, là người đã lên tiếng đòi quyền bình đẳng, mơ ước được cống hiến cho nước non. Tư tưởng hết sức tiên bộ ấy của bà quả là hiếm thấy trong xã hội cũ. Hai câu kết ở bài *Đề đền Sầm Nghi Đống* của bà là một nấc đánh giá bước đầu vươn lên bình đẳng của người phụ nữ.

Đặng Hoài Thu
Trương Trần Đăng Ninh – Nam Định